

РЕШЕНИЕ

№ 420

гр. София, 21.01.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 10 състав, в публично заседание на 30.10.2019 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Камелия Стоянова

при участието на секретаря Дора Тинчева и при участието на прокурора Милен Ютеров, като разгледа дело номер **13623** по описа за **2018** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 1, ал. 2 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, във връзка с чл. 203 и сл. от АПК.

Образувано е по искова молба от М. И. В. срещу Агенция „Митници“. Претендира са обезщетение за неимуществени вреди в размер на 11 000 лв. по реда на чл. 1, ал. 2 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, във връзка с чл. 203 и сл. от АПК за периода м. ноември 2013 г. – м. юни 2015 г. (период на исковата претенция), претърпени в резултат на заповед № 4196/30.10.2013 г., издадена от директора на Агенция „Митници“, отменена като незаконосъобразна с решение № 5533/14.05.2015 г. на Върховния административен съд, постановено по адм.д. № 7997/2014 г. Обезщетението се претендира заедно със законната лихва, считано от 14.05.2015 г. (дата на отмяната на административния акт с влязло в сила съдебно решение) до окончателното изплащане на дължимото обезщетение Съобразно изложеното в исковата молба претърпените неимуществени вреди са се изразили в претърпени притеснение, страх, изпадане в депресия, негативни емоции, безсъние, финансови затруднения, накърняване на професионалното име и престиж. Претендират се направените по делото разноски.

Ответникът – Агенция „Митници“ оспорва иска по основание и по размер, прави възражение за недопустимост на предявения иск. Претендира разноски.

Прокуратурата дава заключение за основателност на иска.

Съдът, като обсъди становищата на страните и доказателствата по делото, приема за установени следните обстоятелства по делото.

Със заповед № 4196/30.10.2013 г., издадена от директора на Агенция «Митници» е прекратено служебното правоотношение на М. И. В. за заеманата от нея длъжност директор на дирекция в Агенция «Митници», на основание чл. 106, ал. 1, т. 2 от Закона за държавния служител. Заповедта е отменена като незаконосъобразна с решение № 3107/12.05.2014 г., постановено по адм. д. № 11595/2013 г. на Административен съд София град. Тона съдебно решение е оставено в сила с решение № 5533/14.05.2015 г. на Върховния административен съд, постановено по адм. д. № 7997/2014 г. От събраните по делото доказателства се установява, че служебното правоотношение на ищеца за заеманата от нея длъжност директор на дирекция в Агенция «Митници» е било прекратено и през 2009 г. със заповед № 1990/13.03.2009 г., която също така е била отменена като незаконосъобразна. Преди това правоотношението на ищеца е било прекратено със заповед № 13160/04.09.2001 г. на директора на Агенция «Митници» (отменена с решение № 4832/19.05.2003 г., постановено по адм. д. № 9900/2002 г.), както и със заповед № 2612/11.06.2003 г. (отменена с решение № 7831/31.10.2004 г. на Върховния административен съд, постановено по адм.д. № 2800/2004 г.).

При така установената фактическа обстановка съдът прави следните правни изводи:

Със заповед № 4196/30.10.2013 г., издадена от директора на Агенция «Митници» е прекратено служебното правоотношение на М. И. В. на основание чл. 106, ал. 1, т. 2 от Закона за държавния служител. Заповедта е отменена като незаконосъобразна с решение № 3107/12.05.2014 г., постановено по адм. Д. № 11595/2013 г. на Административен съд София град. Тона съдебно решение е оставено в сила с решение № 5533/14.05.2015 г. на Върховния административен съд, постановено по адм. д. № 7997/2014 г.

Предявеният иск е за претърпени неимуществени вреди в размер на 11 000 лв., претърпени именно от отменената като незаконосъобразна заповед за прекратяване на служебното правоотношение на ищеца в производството пред настоящата инстанция. Исковата претенция съдържа искане за изплащане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 11 000 лв., претърпени от ищеца (съгласно изложеното в исковата молба) в резултат на прекратяването на служебното правоотношение на ищеца и изразили се (съгласно изложеното в исковата молба) в претърпени притеснение, страх, изпадане в депресия, негативни емоции, безсъние, финансови затруднения, накръняване на доброто име и репутация. Исковата претенция е основателна.

Исковата претенция е предявена на основание чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, вр. чл. 203 и сл. от АПК. Приложимостта на чл. 203 от АПК предполага вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица. Доколкото правната регламентация на посочените икове, включително и на предявения в чл. 203 от АПК е непълна, то и разпоредбата на чл. 203, ал. 2 от АПК предполага приложимост на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. Съгласно чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. Така регламентирана отговорността е пълна, защото е за всички претърпени вреди, които съгласно чл. 4 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди са в причинна връзка с незаконосъобразни актове, фактически действия или

бездействия на длъжностни лица или административни органи при или по повод изпълнението на административна дейност. Съобразно също така чл. 4 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди държавата и общините дължат обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. Във всички случаи, обаче реализирането на посочената отговорност съобразно чл. 204, ал. 1 от АПК предполага отмяната на административен акт (в процесния случай) по съответния ред. Във всички случаи също така освен наличието на вреди реализирането на отговорността на държавата предполага и изисква тези вреди да са причинени от отменения като незаконосъобразен административен акт. Във всички случаи също така освен отмяната на съответния административен акт следва да е доказана вреда от отменения като незаконосъобразен административен акт и да е доказана причинна връзка между акта и настъпилia вредоносен резултат. Съгласно постоянната съдебна практика юридическото лице може да носи отговорност по смисъла на член 203 и сл. от АПК за неправомерно поведение на неговите органи, ако кумулативно са изпълнени три условия, а именно неправомерност на поведението, за което се упрекуват институциите, наличие на вреда и наличие на причинно-следствена връзка между твърдяното поведение и претендираната вреда.

Това са и основните въпроси, които подлежат на изследване в производството пред настоящата инстанция, както и разбира се въпроса относно обективното наличие изобщо на вреди. Отговорът на тези въпроси следва да бъде даден въз основа на установените фактически обстоятелства и приложимите правни разпоредби. Макар да е възможно със самата отмяна на незаконосъобразен акт да се поправи по подходящ начин и по принцип в достатъчна степен всяка неимуществена вреда, която може да е настъпила вследствие на тези актове, случаят не би могъл да е такъв, когато ищецът докаже, че е претърпял неимуществена вреда, която не произтича от незаконосъобразността, дала основание за отмяната, или пък не може да бъде напълно поправена с тази отмяна, какъвто е и процесния случай. Освен това, както посочва ищцата, чувството за несправедливост и страданията, причинени от необходимостта лицето да води съдебно производство, за да бъдат признати правата му, може да съставлява неимуществена вреда, която се извежда от самия факт, че администрацията е действала незаконосъобразно, като се подчертава, че тази вреда подлежи на поправяне, ако не е компенсирана от удовлетворението, което носи отмяната на даден акт. В това отношение следва да се посочи, че отмяната на незаконосъобразния акт може сама по себе си да представлява подходящо и по принцип достатъчно средство за поправяне на всички неимуществени вреди, които може да са били причинени с този акт, освен ако жалбоподателят не докаже, че е претърпял неимуществени вреди, които са отделни от незаконосъобразността, дала основание за отмяната, или не може да бъдат напълно поправени с тази отмяна, какъвто е и процесния случай. В конкретния случай следва да се констатира, че отмяната на решението за освобождаване от длъжност не може да поправи неимуществените вреди, претърпени от ищеца и причинени от допуснатите в тези решения нарушения.

Налице е първата предпоставка за приложимостта на чл. 203, ал. 1 от АПК – налице е административен акт, издаден от директора на Агенция „Митници“, който впоследствие с влязло в сила решение на Върховния административен съд е отменен като незаконосъобразен. Налице е и втория елемент за реализиране на отговорността

по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, като е налице причинна връзка между отмяната на административния акт и настъпилите неимуществени вреди. Несъмнено е, че именно в резултат на прекратяването на служебното правоотношение ищцата е претърпяла неимуществени вреди, обстоятелство, което се установява от разпитаните в съдебно заседание свидетели. В съдебно заседание е разпитан свидетелят И., като от нейните показания се установява въздействието, което е оказало прекратяването на служебното ѝ правоотношение – същата е изпаднала в шок, страдала е от безсъние, социалните ѝ контакти са намалели, била е неуверена в себе си. От свидетелските показания на свидетеля В. се установява, че след прекратяването на служебното правоотношение, ищцата е променила поведението си, претърпяла е стрес, била е депресирана, страдала е от системно главоболие. От заключението на изслушаната по делото съдебно-психиатрична експертиза (основано и на представената по делото медицинска документация) се установява, че през 2013 г. - 2015 г. М. И. В. е посещавала психиатър след нанесена психотравма – уволнение от работа, като са се появили умора, сърцебиене, нарушение на съня, тъга, безнадеждност, тревога и отчаяние, неувереност за бъдещето, затвореност в себе си, липса на радост, тя не е можела да се зарадва на видимо приятни събития. Експертът посочва в заключението си, че вследствие неколкочакватни уволнения от работа, при ищца е било налице рецидивиращо депресивно разстройство за периода 2013 г. – 2015 г. От представената като доказателство по спора медицинска документация се установява, че на ищца е било приложено лечение с антидепресанти през описания период. Като доказателство по спора е представена и етапна епикриза от 28 февруари 2014 г., в която е отразено, че в края на октомври М. И. В. била уволнена от работа, като симптомите се появили след уволнението, когато отново останала без работа и без доходи. След нанесената психотравма, включително действаща и в момента (към датата на изготвяне на епикризата) се появили умора, сърцебиене, нарушение на съня, тъга, безнадеждност, тревога, отчаяние, неувереност за бъдещето, затвореност в себе си, липса на радост. Като психичен статус в етапната епикриза е посочен – психомоторно забавена, дистимен фон, хипобулия, хипопросексия, мисли в депресивен стил, за малоценност, соматични симптоми, астения, редуцирани депресивни идеи. От епикризата се установява назначена терапия от валдоксан и ксанакс. Идентична анамнеза е посочена и в представената като доказателство по спора етапна епикриза от 16 април 2015 г. Посочените актуални оплаквания са безсъние, понижен апетит, мисли за преследване и враждебно отношение от страна на околните, повишена уморяемост, спад на активността, често замайване, силна умора след минимално усилие, продължаване на психотравмата от съдебни дела във връзка с уволнението. Назначената терапия е ципралекс флуанксол и неолексан. Тази съдебна инстанция съобразява и обстоятелството, че така представените писмени доказателства не са били оспорени от ответника по предвидения за това ред. От заключението на вещото лице, изслушано в съдебното заседание се установява, че няма други данни, от които може да се приеме, че М. И. В. е имала други стресови ситуации, които да са предизвикали описаните симптоми. Вещото лице е потвърдило заключението си, че ищцата е страдала от рецидивиращо депресивно разстройство в периода м. 11.2013 г. – м. 06.2015 г. Изрично вещото лице посочва, че няма други данни за претърпян от ищца стрес, като приема, че същият е предизвикан именно поради прекратяването на служебното ѝ правоотношение. Действително, от събраните по делото доказателства се установява

обстоятелството на прекратяване на служебното правоотношение на ищеца и през 2001 г., съответно със заповед № 13160/04.09.2001 г. на директора на Агенция «Митници» (отменена с решение № 4832/19.05.2003 г., постановено по адм. д. № 9900/2002 г.), и през 2003 г., съответно със заповед № 2612/11.06.2003 г. (отменена с решение № 7831/31.10.2004 г. на Върховния административен съд, постановено по адм.д. № 2800/2004 г.), както и през 2009 г., съответно със заповед № 1990/13.03.2009 г. на директора на Агенция «Митници», като в тази връзка от събраните по делото доказателства се установява обстоятелството на присъдено на ищеца обезщетение за неимуществени вреди, претърпени в резултат на уволнението ѝ през 2009 г. Посоченото обстоятелство, обаче е неотнормимо в тази връзка, като съдът съобразява характеристиките на рецидивиращото депресивно разстройство, така както същите са посочени в изслушаната по делото съдебно-психиатрична експертиза.

Съобразно това заключение рецидивиращото депресивно разстройство спада към групата на афективните разстройства на настроението. Отделните епизоди продължават 3-12 месеца, възстановяването между епизодите е пълно, като много рядко една част от болните могат да останат трайно депресивни. Винаги има риск болен с рецидивиращо депресивно разстройство да развие и маинен епизод, но в такъв случай диагнозата се променя на биполарно афективно разстройство (в процесния случай не се установява от събраните по делото доказателства обстоятелството на промяна на диагнозата). При съобразяването на тези обстоятелства (перида, в който протича това заболяване и малката възможност заболяването на стане трайно), на периода, изтекъл от 2009 г. до 2014 г. (който е около 5 години), не би могъл да се направи обоснован извод, че заболяването е породено у ищеца в предшестващ период. Това обстоятелство несъмнено се потвърждава и от заключението по изслушаната съдебно-психиатрична експертиза. В тази връзка съдът определя като неотнормима по спора представената по делото експертиза, която е била изготвена по адм.д. № 200/2016 г. на Административен съд [населено място]. Настоящата съдебна инстанция с оглед на събраните по делото доказателства определя като основателен предявения иск за неимуществени вреди в размер на 11 000 лв. Съгласно постоянната съдебна практика основателността на иск за обезщетение предполага наличието на съвкупност от условия, а именно неправомерността на поведението, в което се упреква институцията, наличието на действителна вреда и на причинно-следствена връзка между твърдяното поведение и посочената вреда. Това са вреди, които несъмнено засягат лицето, като вредите по отношение на същото са действителни. Следва да се отчете и обстоятелството, че тези вреди са такива по естеството си, че не могат да бъдат заличени, те не могат да бъдат отстранени така, както засягането на увреденото имущество може да се отстрани чрез заплащане на парично обезщетение. Понесеното телесно или душевно страдание не може по никакъв начин да се заличи впоследствие, нито пък да се замени с някакво напълно съответно на него обезщетение по вид и по размер. С издаването на незаконосъобразната заповед на ищцата в производството пред настоящата съдебна инстанция е било нарушено едно от основните конституционни права на лицето, а именно правото на труд. Налице е неправомерност на поведението на институцията, което е довело до особено съществено нарушение на право на ищеца.

Самото незаконосъобразно прекратяване на служебното правоотношение на ищеца я поставя в неблагоприятно положение и засяга отрицателно доброто ѝ

име и реномето ѝ, и е достатъчно, за да се установи, че последното е претърпяло действителна и сигурна вреда. Ето защо трябва да се приеме, че са били засегнати доброто име и реномето на ищцата. В това отношение трябва да се приеме, че доброто име и реномето на ищцата нямаше да бъдат засегнати, ако не беше издаден незаконосъобразният административен акт, с който на ищеца е било прекратено служебното правоотношение. Доводите на ответника, че не съществува достатъчно пряка причинно-следствена връзка между твърдените ѝ нарушения и вредите, претендирани от ищеца, не могат да бъдат приети. С оглед на всички съображения, трябва да се заключи, че трите условия за ангажиране на извъндоговорната отговорност на ответника по смисъла на чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, във връзка с чл. 203 и сл. от АПК са изпълнени и следователно трябва да се определи размерът на обезщетението, което следва да се изплати на ищеца за претърпените от него неимуществени вреди. Претендираният размер на неимуществените вреди от 11 000 лв. отговаря на претърпените от ищцата вреди. Съдът съобразява и обстоятелството, че щото се отнася до неимуществените вреди, произтичащи от дългия период на несигурност и безпокойство за ищеца, както и от загубата на доверие в съответната институция — вреди, за които се твърди, че са резултат от актовете и действията на институцията. Всъщност последните трябва да се преценяват общо, като законосъобразността и правните им последици следва да се разглеждат в тяхната цялост. Неспазването на принципа на добра администрация по отношение на длъжностно лице, поради което това лице е подало жалба, с която е оспорило налагането на дисциплинарното наказание, която е приета за основателна, представлява служебно нарушение, което е довело до несигурност и безпокойство у него за професионалното му бъдеще — основание за предоставянето на обезщетение за неимуществени вреди. Налице е и третият елемент за основателност на предявения иск, а именно налице е причинна връзка между отменения административен акт, издаден от директора на Агенция „Митници“. Както и се посочи по-горе в мотивите на това съдебно решение, претърпените от ищеца вреди са такива по своя характер, които не могат да бъдат компенсирани с отмяната на незаконосъобразния административен акт.

Обстоятелството на претърпените неимуществени вреди се доказва от разпитаните в хода на съдебното производство свидетели. Разпитаните свидетели установяват, че именно посочената заповед е причинила на ищеца неимуществени вреди — стрес, страх, тревоги за живота на близките му. Претендираните вреди са действително настъпили, същите са в пряка причинна връзка с отменения като незаконосъобразен административен акт на директора на Агенция „Митници“. Размерът от 11 000 лв. отговаря на извършената несправедливост и на начина, по който ищецът я е понесъл, както и на начина, по който вредите са доказани в производството пред настоящата инстанция. С оглед на това обстоятелство предявеният иск е основателен и следва да бъде

уважен в размер на 11 000 лв. Събраните писмени доказателства и съдебно-медицинската експертиза подкрепят извода за влошено здравословно състояние именно в резултат на прекратяването на служебното правоотношение и претърпените душевни страдания и стрес. Заболяването не е съществувало преди издаване на акта. Установено е, че няма други отключващи фактори на заболяването, тъй като ищцата не е доказано да е имала нездравословни навици. При тези данни медицинското експертно заключение дава основание да се приеме, че влошеното здравословно състояние е пряко свързано с решението на директора на Агенция „Митници“ за прекратяване на служебното правоотношение на ищеца, доколкото породеният от него стрес е силен и необичаен и в този смисъл е фактор, отключил заболяването. Изводите си съдът съобразява и с мотивите, съдържащи се в решение № 9731/25.06.2019 г., постановено по адм.д № 763/2018 г. на Върховния административен съд (с което е определен размер на обезщетението за неимуществени вреди в размер на 18 000 лв.). Съобразно тези мотиви обезщетението за неимуществени вреди е с компенсаторна функция, доколкото е възможно да бъдат компенсирани вредите в техния паричен еквивалент. Тъй като няма утвърдена формула за неговото пресмятане, размерът на обезщетението за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост при съобразяване на всички конкретни обективно съществуващи обстоятелства и практиката на съдилищата. Доброто име и професионален авторитет, веднъж накърнени, трудно могат да бъдат компенсирани парично. От друга страна, вътрешните душевни страдания, стресът, унижението на човешкото достойнство, чувството на безпомощност и тревожност, чувството на несигурност следва да бъдат обезвъзмездени.

По изложените съображения, обезщетението за неимуществени вреди, при спазване изискванията на чл. 52 Закона за задълженията и договорите следва да бъде определено в общ размер от 11 000 лв.

Съдът дължи посочване на размера на законната лихва от датата на увреждането до образуване на делото, поради което я изчислява служебно, използвайки лихвения калкулатор, достъпен на официалната интернет страница на Националната агенция по приходите.

Съдът определя като неоснователно и неправилно изразеното в представените по делото писмени бележки становище на ответника за недопустимост на исковата претенция, обоснована с нормата на чл. 104, ал. 1 от Закона за държавния служител. Посочената норма регламентира правото на държавния служител за имуществено обезщетение при прекратяване на служебното правоотношение на общо основание, но не препятства възможността за реализиране на отговорността по чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, като така предвидената отговорност за имуществено обезщетение не е предвидения специален начин за обезщетение, който да отрече приложимостта на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди по смисъла на чл. 8, ал. 3 от същия закон. Основателно е и искането за

присъждане на законна лихва, като същото следва да бъде определено съобразно мотивите на Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. по т.д. № 3/2004 г., ОСГК на ВКС. Съгласно посочените мотиви обезщетение за вреди от незаконни административни актове, може да се иска след тяхната отмяна с решение на съда, като унищожаеми, а при нищожните - с констатиране на нищожността в самия процес по обезщетяване на вредите. Когато вредите произтичат от фактически действия или бездействия на администрацията, обезщетението за тях може да се иска след признаването им за незаконни, което се установява в производството по обезщетяването. В първия случай вземането за обезщетение за вреди става изискуемо от момента на влизане в сила на решението, с което се отменя незаконния административен акт. В случай, че вредите произтичат от нищожен акт - от момента на неговото издаване. При съобразяване на тези мотиви, дължимата лихва е от датата на решението на Върховния административен съд, с което е отменена като незаконосъобразна заповед 4196/30.10.2013 г., издадена от директора на Агенция „Митници“, отменена като незаконосъобразна с решение № 5533/14.05.2015 г. на Върховния административен съд, постановено по адм.д. № 7997/2014 г., а именно от 14.05.2015 г. до окончателното изплащане на дължимото обезщетение от 11 000 лв.

От страна на ищеца е направено искане за присъждане на разноски, което с оглед на изхода на спора е основателно. Искането е за присъждане на разноски общо в размер на 1160 лв., представляващи възнаграждение за адвокат в размер на 900 лв., 250 лв. внесен депозит за изготвяне на съдебна експертиза и 10 лв. внесена държавна такса за образуване на съдебното производство. От страна на ответника е направено възражение за прекомерност на възнаграждението за адвокат, което е неоснователно. Съгласно чл. 8, ал. 3 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, ако искът бъде уважен изцяло или частично, съдът осъжда ответника да заплати разноските по производството, както и да заплати на ищеца внесената държавна такса. Съдът осъжда ответника да заплати на ищеца и възнаграждение за един адвокат или юрисконсулт, ако е имал такъв, съразмерно с уважената част от иска. Направеното възражение за прекомерност на възнаграждението за адвокат е неоснователно, доколкото цената на исковата претенция е в размер на 11 000 лв., искът е уважен изцяло, а минималното възнаграждение за адвокат съобразно чл. 8, ал. 1, т. 4 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения е в размер на 860 лв.

Като съобрази направените фактически и правни изводи, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА Агенция „Митници“ да заплати на М. И. В. сумата в размер на 11 000 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди за претърпени от същата психически тормоз, неудобство, болки и страдания, нарушаване на

доброто име и репутация вследствие на отменената като незаконосъобразна заповед № 4196/30.10.2013 г., издадена от директора на Агенция „Митници“, отменена като незаконосъобразна с решение № 5533/14.05.2015 г. на Върховния административен съд, постановено по адм.д. № 7997/2014 г.

ОСЪЖДА Агенция «Митници» да заплати на М. И. В. направените по делото разноски общо в размер на 1160 лв., представляващи възнаграждение за адвокат, внесен депозит за изготвяне на съдебна експертиза и държавна такса за образуване на съдебното производство.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване с касационна жалба в 14-дневен срок от съобщаването му, пред Върховния административен съд, с връчване на преписи за страните по чл. 138 от АПК.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪДИЯ